

Αρχές και θεσμοί του συνταγματικού κράτους

- ο Σύνταγμα είναι ο θεμελιώδης νόμος του κράτους .
- ο Μέσα στο σύνταγμα οργανώνεται όλο το κράτος . Αποτελείται από 120 άρθρα (μεγάλα ή μικρά) , έτσι πρόκειται για ένα ελλειπτικό κείμενο το οποίο δεν ρυθμίζει με λεπτομέρεια κάθε πτυχή της ζωής μας , αλλά δίνει τις γενικές κατευθύνσεις.
- ο Έχει την υπέρτατη τυπική ισχύ .
- ο Είναι γραπτός νόμος.
- ο Βρίσκεται, ιεραρχικά , στην κορυφή της πυραμίδας των νόμων. Βέβαια , εδώ πρέπει να εξεταστεί και η σχέση του με τους ευρωπαϊκούς κανόνες δικαίου και τους διεθνείς κανόνες δικαίου. Οπότε , το σύνταγμα βρίσκεται στην κορυφή της πυραμίδας των εσωτερικών κανόνων δικαίου.

Το σύνταγμα δεν τιτλοφορείται (σε αντίθεση με τους κοινούς νόμους) . Το ονομάζουμε με βάση την χρονιά θέσπισης ή αναθεώρησής του .

Ισχύον σύνταγμα : σύνταγμα 1975, 1986, 2001, 2008, 2019.

Προηγούμενα συντάγματα είναι τα επαναστατικά του 1811, 1844, 1864 , 1927, 1952 και της **Χούντας των συνταγματαρχών**.

Τι είναι και τι κάνει το σύνταγμα :

1. Οργανώνει την διάκριση των τριών εξουσιών (νομοθετική , δικαστική , εκτελεστική)
2. Οργανώνει τα όρια των εξουσιών αυτών και των οργάνων της
3. Ρυθμίζει και εγγυάται την θέση του ατόμου απέναντι στην εξουσία (κατοχύρωση ατομικών δικαιωμάτων: πρόσφατη κατάκτηση της ανθρωπότητας . Εμφανίζονται ως έννοια τον 19^ο αιώνα, καθώς τον μεσαίωνα δεν υπήρχε η έννοια του πολίτη , αλλά μονάχα αυτή του υπηκόου. Η αναγέννηση, η άνοδος της αστικής τάξης και του βιοτικού επιπέδου , προκάλεσαν απαιτήσεις δικαιωμάτων τον 19 ο αιώνα άρχισε το αίτημα αυτό , με την αίτηση κατοχύρωσής τους στα συντάγματα)

Όργανα του κράτους :

Άμεσα όργανα του κράτους:

1. Εκλογικό σώμα
2. Βουλή
3. Κυβέρνηση
4. Πρόεδρος της Δημοκρατίας
5. Ανεξάρτητες αρχές (συνήγορος του πολίτη ,ρυθμιστική αρχή των σιδηροδρόμων, Κάποιες βασίζονται στο σύνταγμα και κάποιες σε κοινούς νόμους(έμμεσα όργανα) . Αυτές αναλαμβάνουν να ελέγχουν το κράτος.
6. Δικαστήρια

Έμμεσα όργανα του κράτους :

1. Κρατικοί λειτουργοί
2. Δημόσιοι υπάλληλοι

Τα έμμεσα όργανα του κράτους , με έναν νέο νόμο μπορούν να καταργηθούν .

Τα άμεσα όργανα του συντάγματος μπορούν να μεταβληθούν ή να καταργηθούν μόνο με αναθεώρηση του συντάγματος.

Αρχές του Συντάγματος:

Θεωρητικές κατασκευές που κατοχυρώνονται μέσα στο σύνταγμα και ρυθμίζουν την λειτουργία του πολιτεύματος

1^η διάκριση : άμεσα και έμμεσα όργανα του κράτους

2^η διάκριση : Το σύνταγμα είναι τυπικός νόμος . Αντιπαραβάλλεται με το ουσιαστικό σύνταγμα , δηλαδή το τυπικό σύνταγμα , μαζί με άλλα νομικά κείμενα που ρυθμίζουν επιπλέον λειτουργικά στοιχεία των οργάνων του κράτους (συνταγματική ύλη) = Κανονισμός της βουλής(

πώς λειτουργεί η βουλή) και ο εκλογικός νόμος(τα περί εκλογών και εκλογικού σώματος) .

3^η διάκριση: αυστηρό και ήπιο σύνταγμα

Το **κριτήριο κατηγοριοποίησης** : ο τρόπος και η διαδικασία αναθεώρησής του.

Το σύνταγμα αναθεωρείται ως αποτέλεσμα πολιτικοκοινωνικών συνθηκών.

Ήπιο : αναθεωρείται εύκολα, με την νομοθετική διαδικασία (ψήφιση από την βουλή).

Το **ελληνικό σύνταγμα είναι από τα πιο αυστηρά** ευρωπαϊκά συντάγματα , καθώς με το άρθρο 110 προβλέπεται ειδική διαδικασία για την αναθεώρηση του διαδικαστικές :

- Απαιτούμενος αριθμός βουλευτών για αίτηση αναθεώρησης
- Ουσιαστικές προϋποθέσεις
- Η πενταετής απόσταση μεταξύ τροποποιήσεων (διαδικαστική προϋπόθεση)

Η **τροποποίηση** των συνταγμάτων είναι δεκτή εκτός από τις διατάξεις που καθορίζουν την βάση και την μορφή του πολιτεύματος ως προεδρευόμενη κοινοβουλευτική δημοκρατία.

Η διαδικασία αναθεώρησης του Ελληνικού συντάγματος:

- Δύο διαφορετικές ψηφοφορίες με απόσταση 1 μηνός
- Αυξημένη πλειοψηφία (180/200 βουλευτές, στην μια εκ των δύο ψηφοφοριών)
- Να μεσολαβήσουν εκλογές και αφού βγει η επόμενη βουλή να ξαναψηφιστεί (από 151 βουλευτές) , ώστε να τεθεί σε ισχύς η αναθεώρηση .

Σύνταγμα : βουλή έχει **200-300** βουλευτές

Εκλογικός νόμος : βουλή αποτελείται από **300** βουλευτές.

Το **άρθρο 110** και γενικότερα το σύνταγμα , λόγω τέτοιων ασαφειών , όπου θέλει να αναφέρει νούμερα το κάνει με περιγραφικούς όρους. Πχ: Αντί για **180 βουλευτές** , θα πει τα **2/3 των βουλευτών**.

Στα **άρθρα 4 - 25** καθορίζονται τα **ατομικά δικαιώματα**.

Οι **περισσότεροι** θεωρούν ότι το **άρθρο 110** δεν μπορεί να αναθεωρηθεί (μπορούμε να το αναθεωρήσουμε σε σημεία όπως το 5ετές διαμεσολαβητικό διάστημα , δηλαδή πράγματα ουσιαστικά).

Τι είναι το κράτος (ορισμός Γερμανού νομομαθούς) ;

Κράτος είναι λαός :

- Μόνιμα εγκατεστημένος
- Σε συγκεκριμένη επικράτεια
- Οργανωμένος σε νομικό πρόσωπο
- Ασκή πρωτογενή εξουσία

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ :

- **Συγκεκριμένη επικράτεια** : εδαφική έκταση εντός της οποίας ασκείται η εξουσία. Σε αυτήν διαμένουν τόσο Έλληνες πολίτες , όσο και ξένοι . Σε αυτήν εντάσσονται τα χερσαία εδάφη, ο υδάτινος χώρος και ο εναέριος χώρος.
- **Λαός**: έμψυχο στοιχείο .Το κράτος κατοικείται από πολίτες , οι οποίοι αποφασίζουν να λειτουργήσουν με κανόνες , δηλαδή να συγκροτήσουν κράτος. Είναι το σύνολο των φυσικών προσώπων με την ίδια ιθαγένεια* , εντός της συγκεκριμένης επικράτειας.

***Ιθαγένεια**: ο νομικός δεσμός που συνδέει το άτομο με το κράτος. Αποκτάται με την γέννηση εντός των ορίων του κράτους (σύστημα του εδάφους) , ή με το να είναι Έλληνας ο ένας εκ των δύο ή και οι δύο γονείς(σύστημα του αίματος) .

Ακόμα , **λαός** σημαίνει : εκλογικό σώμα

- Διαφορετική είναι η έννοια του έθνους , από την έννοια του λαού (**ο λαός προϋποθέτει την ιθαγένεια**).
- Εξίσου αντίθετη είναι η έννοια του **πληθυσμού** (= σύνολο των κατοίκων εντός της συγκεκριμένης επικράτειας , ασχέτως νομικού δεσμού με το κράτος) .
- **Αρ.1 παρ.3** του συντάγματος λέει: όλες οι εξουσίες πηγάζουν από των λαό και εκτελούνται υπέρ αυτού.
- **Αρ.51**: οι βουλευτές αντιπροσωπεύουν το έθνος.

- **Κυριαρχία** : Πρωτογενής εξουσία Κυριαρχία του κράτους τόσο εξωτερική όσο και εσωτερική .
Εσωτερική να καθορίζει η ίδια τις αρμοδιότητές της και να έχει το μονοπώλιο της νόμιμης βίας.
Εξωτερική : η δυνατότητα του κράτους να επιβάλει την δική του εξουσία σε άλλα κράτη
- **Νομικό πρόσωπο** : το κράτος έχει νομική υπόσταση .